Велике значення має самостійна робота студентів-гуртківців у рамках науково-дослідної роботи кафедри. Під керівництвом свого куратора студенти проводять наукові дослідження, аналізують отримані результати і порівнюють їх із відомими літературними даними. Виконані роботи вони доповідають на студентських конференціях у різних ВНЗ.

Висновок. На кафедрі експериментальної та клінічної фармакології викладачі приділяють велику увагу самостійній роботі студентів, що підтверджується підвищенням якості навчання й активністю студентів на практичних заняттях.

Список використаної літератури

1. Андреев А.А. Педагогика высшей школы. Новый курс / А.А. Андреев. – М. : Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. – 264 с.
2. Застосування інтерактивних методів навчання для підвищення ефективності вивчення базової фармакології / С.Ю. Чечотіна, Р.В. Луценко, А.Г. Сидоренко [та ін.] // Інноваційні освітні технології у підготовці медичних кадрів: матеріали навч.-метод. конф. – Полтава. 2010. – С. 86–88.
3. Москаленко В.Ф. Здоровье и здравоохранение: ключевые императивы / В.Ф. Москаленко. – К., 2011. – 256 с.
4. Фармакотерапія в стоматології : [навч. посіб.] /[В.М. Бобирьов, Т.А. Петрова, Г.Ю. Островська та ін.] – Вінниця : Нова Книга, 2014. – 368 с.

КОНТРОЛЬ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ляхова Н.О., Плужнікова Т.В.
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Розкривається зміст і значення контролю як засобу управління навчальним процесом у вищій школі. Указується на актуальність вивчення проблеми контролю знань студентів, визначаються основні завдання системи контролю, наголошується на великому значенні контролю знань для поліпшення якості підготовки фахівців.

Ключові слова: навчальний процес, контроль знань, функції контролю.

Основним завданням навчального процесу (від лат. «processus» – просування вперед) у вищій школі є цілеспрямована і планомірна підготовка майбутніх фахівців різних профілів до творчої діяльності в сучасному суспільстві. Навчальний процес у вищій школі – це система організації навчально-виховної діяльності, в основу якої покладено органічну єдність і взаємозв'язок викладання (діяльність викладача) і навчання (діяльність студента), спрямованих на досягнення цілей освіти, розвитку особистості студента, його підготовки до професійної діяльності. У процесі навчання відбувається передача накопиченого попередніми поколіннями соціального досвіду і його трансформація. Таким чином, навчання постає окремим специфічним видом суспільної діяльності, перетворюється в засіб передачі соціального досвіду [5].

Єдність викладання і навчання є об'єктивною характеристикою навчального процесу у вищій школі, адже в процесі навчання у вищій школі беруть участь два діючі суб'єкти: викладач, діяльність якого спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю студента на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання, та студенти, які в процесі навчання засвоюють знання, уміння та навички, регламентовані навчальними планами і програмами.

Вищі навчальні заклади, працюючи на рівні вимог ринкової економіки і науково-технічного розвитку сучасного суспільства, повинні виконувати його соціальне замовлення та вирішувати тріаду взаємопов'язаних завдань [4]:

1. Навчальні (дидактичні) завдання полягають у наданні студентам системи наукових знань, умінь і навичок відповідно до профілю професійної підготовки, навчальної програми та навчального плану. У сучасному постійно мінливому світі великого значення набуває підготовка студентів до самоосвітньої діяльності, тому наразі у вищій медичній школі особлива увага акцентується на організації їхньої самостійної роботи, вміннях творчо опрацьовувати інформацію, на формуванні клінічного мислення та постійному професійному самовдосконаленні.

2. Виховні завдання спрямовані на формування всебічно розвиненої особистості: її емоцій, волі, характеру, мотивації діяльності, ціннісних орієнтацій, інтелекту, моральних якостей. Проблеми виховання і навчання нерозривно пов'язані, оскільки спрямовані на людину як єдине ціле. Особливого значення виховання студентів набуває саме в медичній освіті, оскільки професія лікаря передбачає дотримання певних принципів і правил у професійній діяльності та повсякденному житті.

3. Розвивальні завдання навчання у вищому навчальному закладі полягають насамперед у формуванні творчої особистості, зорієнтовані на розвиток її інтелекту, загальних і професійних здібностей, емоційно-вольової сфери, моральних якостей. Завдання розвитку особистості можна конкретизувати з

позицій "Моделі випускника XXI ст.", запропонованої закордонними експертами й узагальненої А. Амбросовим та О. Сердюком [1]. В її структуру входять пріоритетні якості ідеального випускника вищого навчального закладу, зокрема:

– любов і прагнення до нових знань і вмінь;

– бажання здобути глибокі знання в галузі професійних інтересів, переконаність у необхідності безперервного навчання й удосконалення;

– інтерес до всього нового, захоплення процесом самоосвіти і наявність відповідних навичок;

– досить глибока базова підготовка у визначеній спеціальності;

– наявність знань і вмінь у галузі сучасних інформаційних технологій (уміння отримання інформації з різних джерел, її систематизація, збереження, аналіз та використання);

– володіння однією з міжнародних мов на рівні виступу в будь-якій аудиторії; бажання володіти на рівні спілкування другою іноземною мовою;

– компетентність у системному аналізі та розв'язанні проблем - виокремлення і збір даних, аналіз і синтез, пошуки і прийняття рішення; гнучкість і впевненість у застосуванні знань у нестандартних умовах, у роботі з відкритими проблемами, які мають множинні рішення, і т. ін.;

– уміння презентувати результати досліджень у різних формах і видах;

– здатність до ефективної співпраці в групі ("команді"), толерантність та врівноваженість;

– здатність формулювати власну думку після критичного аналізу інформації з багатьох джерел [1].

Таким чином, основні завдання навчального процесу взаємопов'язані та нерозривні, невід'ємні одне від одного.

Докорінне поліпшення якості підготовки спеціалістів можна забезпечити не тільки суттєвим удосконаленням методів навчання, а і надійним зворотним зв'язком, який реалізується через навчальну, творчу та практичну діяльність студентів. Контроль цієї діяльності, тобто контроль якості результатів навчання, – одна з важливих проблем методичного характеру.

Проблема вдосконалення методики контролю навчальних досягнень студентів має безпосереднє відношення до підвищення якості підготовки фахівців вищою професійною школою. У Національній доктрині розвитку освіти України у XXI ст. (2001 р.) указується на необхідність суттєво змінити саме концептуальні засади організації навчально-виховного процесу, де в центрі має бути особистість студента, його потреби, мотиви, нахили й уподобання. Сучасний студент повинен основну перевагу приділяти самостійній навчальній праці, розвитку своїх творчих здібностей і задатків. В умовах перенесення акцентів на якість освіти великого значення набуває вивчення ролі контролю у формуванні мотивації навчання студентів, розвиток пізнавальної самостійності, самосвідомості, самоконтролю особистості [2]. У методичній літературі поняття "контроль", "перевірка", "оцінювання", "оцінка", "облік" іноді вживають як синоніми, проте їх не можна ототожнювати. **Перевірка** є компонентом (засобом) контролю і означає виявлення і вимірювання рівня і якості знань, обсягу праці учня. Окрім перевірки, елементами контролю є оцінювання (процес) та оцінка (результат перевірки). **Оцінки** фіксують у вигляді балів у журналах, табелях успішності, базах даних. Основою для оцінювання успішності студента є результати контролю. **Облік** успішності передбачає фіксацію результатів контролю у вигляді оцінного судження або числового бала з метою аналізу стану навчального процесу за певний період, причин його неефективного функціонування. Отже, структура контролю складається з перевірки, оцінювання, оцінки та обліку [3].

Контроль результатів навчання відбувається на всіх стадіях процесу навчання. Особливого значення він набуває після вивчення якого-небудь розділу програми чи завершення етапу навчання. Основне завдання перевірки результатів навчання полягає у виявленні рівня засвоєння знань, умінь, компетенцій, які мають відповідати освітньому стандарту. У дидактичній теорії поняття "контроль", "перевірка", "оцінювання", "оцінка", "облік" об'єднуються в ієрархічні залежності та відображають суть педагогічної діагностики як процесу вимірювання рівня засвоєння знань, оброблення й аналізу одержаних даних, узагальнення результатів щодо просування студентів на наступні ступені навчання.

Функції контролю знань поділяють на специфічні (контрольні) та загальні [4], які зумовлені основними завданнями навчання і тісно взаємопов'язані.

Специфічні функції контролю полягають у виявленні, вимірюванні й оцінюванні знань.

До загальних функцій контролю належать:

- діагностична (визначення рівня та якості знань студентів, виявлення прогалин у знаннях та їх причин);
- освітня (систематизація знань студентів, коригування результатів їхньої навчальної діяльності);
- виховна (формування моральних якостей студентів, виховання адекватної самооцінки, дисциплінованості, самостійності, почуття відповідальності);
- розвивальна (формування самостійності та критичності мислення студента, розвиток пізнавальних процесів);
- стимулююча (спонукання студентів до систематичної праці, досягання кращих результатів у навчанні, заповнення прогалин у знаннях);
- прогностична (визначення шляхів підвищення ефективності роботи викладача і пізнавальної діяльності студентів);

- оцінювальна (зіставлення виявленого рівня знань, умінь і навичок з вимогами навчальної програми);
- управлінська (коригування роботи студентів і власної діяльності викладачем, удосконалення організації навчання).

Отже, контроль - це важливий структурний компонент навчального процесу, пов'язаний із його цілями, змістом і методами. Від результатів контролю значною мірою залежать постановка цілей і завдань навчання, вибір і послідовність застосування його методів. Завдяки контролю реалізується зворотний зв'язок, що дає змогу оперативно регулювати і корегувати процес навчання, ставити конкретні завдання на наступне заняття.

Важливою умовою підвищення якості підготовки фахівців є розвиток і вдосконалення форм і методів контролю якості викладання і навчальних досягнень студентів. Саме тому посилення уваги до проблеми контролю занять викликане не тільки бажанням визначити ступінь підготовленості студентів, рівень якості викладання, а і потребою вдосконалити всю систему навчання.

Список використаної літератури

1. Амбросов А. Є. Системний погляд на місію вищої освіти / А.Є.Амбросов, О. В. Сердюк // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 21–29.
2. Кузнецова І. А. Контроль знань як необхідна складова навчального процесу / І. А. Кузнецова // Інженерні та освітні технології в електротехнічних і комп'ютерних системах. – 2013. – № 4. – С. 15–19.
3. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки і проведення навчальних занять в медичних вузах: [метод. посіб.] / В.Є. Мілерян. – К. : Хрещатик, 2003. – 80 с.
4. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] / Т. І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.
5. Чайка В. М. Основи дидактики: [навч. посіб.]/ В. М. Чайка. – К. : Академвидав, 2011. — 240 с.

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТАМИ І ЛІКАРЯМИ-ІНТЕРНАМИ НА КАФЕДРІ ХІРУРГІЇ №1

Ляховський В.І., Нємченко І.І., Дудченко М.О., Ковальов О.П., Люлька О.М., Кравців М.І., Рябушко Р.М., Дмитренко В.П.

ВДНЗУ "Українська медична стоматологічна академія"

Запропонована комплексна система засвоєння знань, яка сприяє створенню в студентів власної системи знань, їх стійкого засвоєння на основі цілеспрямованого формування клініко-логічного й образного мислення, мобілізує емоційні та інтелектуальні ресурси особи, забезпечучи активнішу самопідготовку.

Ключові слова: клініко-логічне й образне мислення, альтернативний тип задач.

Вступ. Реформування системи медичної освіти пов'язано зі зростанням обсягів медичних відомостей, складними процесами розуміння і тлумачення нових фактів, явищ у швидко змінюваних і різноманітних ситуаціях (2).

Безперервна освіта стала невід'ємною частиною життєдіяльності кожної людини. Нові вимоги розвинутого професійного співтовариства зумовлені розвитком медичної науки та сучасним передовим технічним оснащенням лікарень. Усе це ставить перед медичною освітою нові завдання щодо навчання майбутніх лікарів та ініціює створення сучасних методичних підходів. Важливою характеристикою професійного мислення є вміння застосовувати отримувані знання в практичній діяльності (1,3,4).

Основна частина. У навчальному процесі кафедри хірургії №1 ВДНЗУ «УМСА» велике значення надається підготовці майбутніх лікарів на основі опанування ними клінічним мисленням. Особливу увагу звертаємо на виконання ситуаційних задач, опанування практичними навичками біля ліжка хворого, проведенню клінічних розборів і науково-практичних семінарів із метою опанування студентами та лікарями – інтернами клінічним мисленням.

Важливим є те, що при пошуку загальних способів дій у нових клініко-діагностичних ситуаціях студенти та лікарі-інтерни навчаються розуміти внутрішню логіку процесу навчання, розвивати вміння і навички, усвідомлювати міждисциплінарне засвоєння предметів та інформації в процесі навчання, що дає поштовх до безперервної самоосвіти і сприяє творчому саморозвитку особистості.

Численні дослідження і досвід різних викладацьких шкіл продемонстрували велике значення тестових програм на різних рівнях підготовки фахівців. При цьому чітко простежується зв'язок між системою контролю знань і рівнем професійної підготовки. Особливістю всіх тестових завдань є обов'язкове включення питань із суміжних дисциплін, без знання яких підготовка фахівців неможлива.

Тому на кафедрі ми застосовуємо тестові завдання і ситуаційні задачі, побудовані за альтернативним типом, у яких є опис комплексу симптомів у контексті тієї чи іншої клінічної ситуації і обмежений набір варіантів відповідей, із яких потрібно вибрати правильну.Розв'язуючи подібні задачі, студент чи лікар-інтерн діє стандартним чином – підшукує для представленого комплексу симптомів схожу найабстрактнішу клінічну ситуацію. Але в реальному житті аналогії є лише приводом для побудови діагностичних гіпотез із попереднім і поточним установленням діагнозу. Остаточний діагноз мусить